

Nr 144.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till Ebba Eriksson i anledning av olycksfall i arbete; given Stockholms slott den 11 mars 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, varom föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations- och finansdepartementen anför chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, följande.

I fråga om de lagbestämmelser, vilka reglera rätten till ersättning vid olycksfall i arbete, då olycksfall medfört en arbetares död, ävensom rörande av riksdagen lämnade bemyndiganden att utbetala ersättning motsvarande till änka utgående belopp, ehuru äktenskap icke ingåtts före olycksfallet, torde hänvisning få ske till vad jag därom anfört under punkterna 8:o och 9:o i propositionen nr 40 till innevarande års riksdag.

Banarbetaren vid statens järnvägar *Karl Johan Isidor Hjelm* i Sveg blev den 18 december 1946 på hemväg från sitt arbete påkörd och dödad av ett

tåg. Hjelm hade i över trettio år sammanlevt med Ebba Vendla Vilhelmina Eriksson, född 1888. Med henne hade han tre barn, födda 1919, 1920 och 1925. Bouppteckningen efter den avlidne utvisade en behållning av 162 kronor.

Hjelm hade haft anställning i statens tjänst — huvudsakligen vid statens järnvägar — över 20 år. Under tiden 1 januari 1944—4 juli 1946 var han anställd vid vägförvaltningen i Jämtlands län och underkastades därvid 1942 års tjänste- och familjepensionsreglemente för arbetare. Då Hjelm därefter övergick till arbete vid statens järnvägar, hade pensionsavdrag icke verkställts, enär hans anställningsförhållanden vid vägförvaltningen icke kommit till vederbörande arbetsbefäls kännedom före hans dödsfall.

Med skrivelse den 19 september 1947 har *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* överlämnat framställning från Ebba Eriksson om erhållande av livränta. Styrelsen anmärkte, att då barnen uppnått 19 års ålder pensionsrätt för dem ej förelåg samt att Ebba Eriksson författningsenligt ej kunde tillerkännas pension.

Vid framställningen hade fogats intyg av *vice pastorn Ragnar Mellgren*, Sveg, som vitsordade, att Hjelm och sökanden sammanbott i mer än trettio år. Det hade förr varit ganska vanligt i bygden, att en man och en kvinna flyttat samman utan att ingå äktenskap, ehuru de i allmänna medvetandet ansetts som äkta makar. Den avlidne och sökanden hade upprepade gånger, inte minst under senare år, talat med varandra om att legalisera förbindelsen. Mellgren, som väl kände familjen, tillstyrkte framställningen.

Över framställningen ha utlåtanden avgivits av statskontoret, järnvägsstyrelsen och riksförsäkringsanstalten.

Statskontoret erinrar, att Kungl. Maj:t i vissa tidigare fall beslutat om understöd eller livränta av statsmedel åt sådana efterlevande efter avlidna anställningshavare, som vid en ordnad familjepensionering icke bruka åtnjuta pensionsrätt. Ifrågavarande understöd utgå numera med 840 kronor för år jämte rörligt tillägg. Ämbetsverket fann omständigheterna i dessa ärenden — fränsett anledningen till dödsfallet — väsentligen vara likartade med dem i nu berörda fall. Vidare har statskontoret erinrat om vissa ärenden, där till skillnad från det nu föreliggande lysning till äktenskap skett och riksdagen, med anledning av olycksfall i arbete eller under militärtjänstgöring, medgivit utbetalande av ersättning enligt samma grunder, som skulle ha gällt, därest äktenskapet blivit fullbordat före olycksfallet.

Med hänsyn till de väsentligt förbättrade folkpensionsförmåner, som utgå enligt den nya folkpensioneringslagen, anser statskontoret emellertid tillräckliga skäl knappast föreligga för att bereda sökanden särskilt understöd av statsmedel.

Statskommissarien Björn anmälde avvikande mening samt anförde.

Med hänsyn till omständigheterna i förevarande ärende hade statskontoret enligt min mening bort tillstyrka, att sökanden tillförsäkras en årlig livränta enligt grunderna för 1916 års olycksfallsförsäkringslag med belopp som skulle ha utgått, därest hon vid tiden för olycksfallet varit gift med Hjelm. Såsom påvisas har denna min uppfattning stöd av tidigare av statsmakterna meddelade beslut i liknande fall.

Järnvägsstyrelsen yttrar, att då statsmakterna tidigare i liknande fall beviljat visst understöd, styrelsen med hänsyn till föreliggande omständigheter icke vill motsätta sig att sökanden tillerkännes ett årligt understöd av förslagsvis 840 kronor.

Även riksförsäkringsanstalten finner med hänsyn till omständigheterna billighetsskäl tala för att Ebba Eriksson tillerkännes skälig ersättning, därvid anstalten ej har något att erinra mot att ersättningen bestämmes enligt grunderna i olycksfallsförsäkringslagen. I fråga om ersättningens storlek anför anstalten.

Därest äktenskap slutits före olycksfallet, skulle sökanden jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete varit berättigad till livränta, så länge hon levde ogift, å ett årligt belopp, motsvarande en fjärdedel av Hjelms årliga arbetsförtjänst, att utgå fr. o. m. den 19 december 1946.

Med ledning av till anstalten inkomna handlingar rörande ifrågavarande olycksfall har Hjelms årliga arbetsförtjänst beräknats till högsta i olycksfallsförsäkringslagen medgivna belopp, 4 800 kronor, och livräntan skulle sålunda ha uppgått till 1 200 kronor för år. Med hänsyn till kungörelsen med särskilda bestämmelser i fråga om tillämpning av olycksfallsförsäkringslagen å arbetare, som användas till arbete för statens räkning, skulle livräntan ha utbetalats av statens järnvägar.

Departementschefen. Av handlingarna i ärendet framgår, att den avlidne och Ebba Eriksson sammanbott i mer än trettio år. Under hänvisning till vad jag anfört i propositionen nr 40 till innevarande års riksdag finner jag i likhet med riksförsäkringsanstalten, att sökanden bör tillerkännas ersättning efter samma grunder, som skulle ha gällt, därest äktenskap i legal form kommit till stånd. Frågan huruvida jämväl pension till sökanden skall utgå torde få prövas av Kungl. Maj:t i huvudsaklig överensstämmelse med det av 1930 års riksdag (skr. nr 74) givna bemyndigandet att besluta om understöd åt efterlevande efter personer, anställda vid de affärsdrivande verken m. m.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att till Ebba Vendla Vilhelmina Eriksson må av statens järnvägars driftmedel utbetalas en livränta å 1 200 kronor för år, räknat fr. o. m. den 19 december 1946, så länge hon lever ogift.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Lars Lemne.